

Yttrande över utkast till Slutrapport – Regeringens samordnare för kommunalt flyktingmottagande

Ärendebeskrivning

Förfrågan om yttrande inkom 7 juli 2014 till kommunen. Länsstyrelsen önskar svar senast den 8 augusti 2014 för utkast på slutrapport om regeringens samordnare för kommunalt flyktingmottagande.

Synpunkter

Vänersborgs kommun ifrågasätter den korta svarstiden utifrån denna för kommunen viktiga fråga. Slutrapporten avslutas med ”vikten av att stat och kommun samarbetar för väl fungerande flyktingmottagande och nyanländas etablering i samhällets- och arbetsliv.” Att under semestertid samla kompetenser och erfarenheter inom kommunen för ett yttrande har inte varit möjligt vilket gör att detta yttrande inte kan bedömas komplett. Den politiska ärendegången för yttrande via nämnd och kommunstyrelse har inte heller varit möjlig och ett ordförandebeslut har krävts. Förfrågan om förlängning gällande svarstid en vecka har begärts med hänvisning till semestrar men avslagits i mail från länsstyrelsen.

1 Bakgrund

Inga särskilda synpunkter utöver att understryka nödvändigheten av ”Ett väl fungerande flyktingmottagande kräver ett nära samarbete mellan stat och kommuner.”

2 Övergripande intryck och erfarenheter

Ett tecken på att avtalen framöver behöver formuleras bättre är att det faktiska kommunala mottagandet är dubbelt mot det som avtalats.

Några stora kommuner, som utan skäl har ett lågt mottagande, benämns med namn i rapporten. Ett negativt utpekande kan vara olämpligt för att uppnå vilja hos fler kommuner att dela ansvaret.

3 Utmaningar

Skrivningen har beskrivit problematik och hinder för mottagande, särskilt vad gäller bostadsbrist och kollektivtrafik väl. Flera goda exempel på hur kommuner arbetar med att minska bostadsbrist noteras. Både bostadsbrist och utveckling av kollektivtrafik kräver dock mer ekonomiskt stöd från staten oavsett goda idéer.

Förslaget lyfter utmaningen med att ett antal kommuner som utifrån förutsättningar borde ha möjlighet till ett högre mottagande. Förslagsställarnas bedömning är att det till största delen handlar om avsaknad av aktiva beslut och insatser. En djupare analys av orsaker för lågt mottagande hade varit önskvärd i förslaget för att kunna förändra kommuners vilja och attityd samt skapa incitament.

Ett rättvisare och mer förutsägbart stöd till kommunen, konstateras i förslaget. Det rättvisa och förutsägbara stödet bör gälla både ekonomi, information och stöd vid social problematik, tex bostadsbrist vid anknytningsinvandring.

SKL har tagit fram ett program med 35 konstruktiva åtgärdsförslag för en bättre integration. En fundamental del handlar om att fördela mottagandet jämnare över landet med förslag om att statens ersättning ska tilldelas enligt en trappstegsmodell – ju större mottagande, desto mer i ersättning. När kommuner får rätt förutsättningar kan de också hjälpa fler.

Reflektioner kring utmaningar för Vänersborgs kommun

Det sker en stor ökning av antalet kommunplacerade efter PUT då många inte kan tänka sig att byta bostadsort utan känner sig hemma i asylboende kommunen samt att det heller inte finns bostäder eller sysselsättning i andra kommuner

Migrationsverket beviljar uppehållstillstånd på anknytning där anknytningspersonen fortfarande saknar egen bostad och fortfarande bor på anläggningsboende. Migrationsverket avsäger sig myndighetens ansvar i detta fall och hänvisar att problemet skall lösas av kommunerna. Oftast har ej heller anknytningspersonerna skyldighet att försörja sina släktingar på grund av de många undantagen i lagstiftningen. (MIGRFS 2010/07).

Ansvar för personer som kommer till landet via anknytning, där anknytningspersonen fortfarande bor kvar i asylboende bör ligga hos migrationsverket och inte hos kommunen. Migrationsverket borde kunna stoppa beslutsfattande i ärenden tills bostadsfrågan är löst eller erbjuda boende för hela familjen i Migrationsverkets regi. Frågan är akut och måste snabbtredas då kommunen inte i nuläget har möjlighet att hantera dagens läge varken ekonomiskt eller organisatoriskt. Det är svårt att få svar kring ansvarsfrågan när anhöriga till boende på asylboendet kommer till kommunen. Vart ska de bo, vem ska betala ut ersättningar, vem ansvarar för läkarundersökningar mm.

En ekonomisk utmaning för kommunen är de ökade kostnaderna för SFI undervisning vid ett stort asylboende som Restad Gård. Det blir svårt att hantera ett så stort antal studerande inom ramen för befintlig verksamhet,

vilket kräver nyinvesteringar, nyrekrytering och extra lokaler. Det senaste beslutet om ersättning för SFI avseende boende på asylboende, med ett schablonbelopp på totalt 7000 kronor per elev täcker endast en liten del av den verkliga kostnaden, särskilt med tanke på att vistelsetiderna på asylboende tenderar att bli allt längre. Det finns en organisatorisk utmaning för kommunen att snabbt hitta lokaler med kort hyrestid samt utbildade lärare till utbildningarna inom rimlig tid.

Förutsägbara och kontinuerliga statliga medel per individ är en förutsättning för att kommuner skall klara dessa åtaganden med acceptabel kvalitet.

4 Förslag

4.1 Integrationsperspektiv från start

”Integrationsstrategiskt placerade anläggningsboenden skulle ha en utjämnande effekt på fördelningen av mottagandet i Sveriges kommuner” är rapportens tes.

När Migrationsverket nyligen etablerade en av landets största anläggningar i Vänersborg på Restad Gård var kommunen inte delaktig i processen innan beslut. Ett av skälen som angavs var att anläggningen inte påverkar kommunen eftersom de boende, allt eftersom uppehållsbesluten ges, kommer att bosätta sig över hela landet. Om rapportens tes stämmer har kommunen blivit felaktigt informerad och därmed inte fått tillräckliga förutsättningar för planering. Förslaget om ett långsiktigt samarbete där stat och kommun gemensamt planerar boenden för asylsökande är därför en förutsättning för en lyckad integration.

Kommunen delar uppfattningen att staten i möjligaste mån måste undvika att hyra ordinarie hyreslägenheter för asylsökande på orter med bostadsbrist.

Nyanlända vuxna med uppehållstillstånd har samma rätt som alla andra att flytta och bosätta sig vart de vill, vilket för några kommuner medfört en oönskad utflyttning till större kommuner. Det finns ett förslag att utreda ekonomiska incitament. En sådan utredning borde ges möjlighet att förut-sättningslöst utreda både stimulansmedel och medel för krav gentemot den enskilde. Om tillåtelsen att flytta och bosätta sig är en rättighet som motverkar integration är det rimligt att en utredning väger fördelar mot nackdelar och ser på vilka alternativa regler som kan skapas. Precis som ett övervägande av ekonomiska incitament på två års sikt skulle kanske den fria bostättningsrätten begränsas under samma tid.

4.2 Generell kommunal beredskap

Vi delar uppfattningen om att dagens obalans i kommuners ansvarstagande måste minska. Tanken på att i lag införa en skyldighet för alla kommuner att ha beredskap för att vid behov ta emot flyktingar samt erbjuda den verksamhet som behövs för detta är tilltalande i kombination med statliga tillskott. En skyldighet som denna måste likställas med andra skyldigheter som en kommun har mot olika grupper enligt socialtjänstlagen.

4.3 Bättre överenskommelser

Kommunen delar uppfattningen förslaget har gällande bättre överenskommelser och utveckling av samverkan över kommungränser.

4.4 Lokalt anpassat samarbete

Förslagsställaren har här lyft en viktig framgångsfaktor för ett välfungerande mottagande.

Vänersborgs kommun tog efter Migrationsverkets beslut om asylboende på Restad Gård initiativ till ett nära samarbete med Migrationsverket och fastighetsägaren då kommunens inställning är att "Restad Gård har ambitionen att bli Sveriges bästa asylboende. Då måste kommunens mål vara att se till att våra gäster får Sveriges bästa mottagande". Samarbetet fungerar väl på en övergripande politisk och tjänstemannanivå med återkommande avstämningsmöte.

Kommunen anordnade tillsammans med Migrationsverket och fastighetsägarna exempelvis ett öppet informationsmöte på Restad Gård för samtliga invånare i kommunen för att informera om asylboendet innan start och också för att i gruppdiskussioner låta invånarna lyfta oro och möjligheter med asylboendet. Resultatet av information var att många frivilliga organisationer och enskilda individer hörde också av sig för att erbjuda aktiviteter och kläder mm.

Kommunens projektanställde en samordnare med kompetens kring asylfrågor under tre månader i uppstartskedet som en extra resurs för:

- Att få samarbetet mellan kommunen och det tillfälliga asylboendet på Restad Gård att fungera smidigt.
- Att vara kommunens kontaktperson internt och externt gällande asylboendet på Restad Gård
- Att fungera som råd och stöd till kommunens politiker och tjänstemän
- Att informera och kommunicera med allmänhet, organisationer, föreningar, näringsliv och kommunens medarbetare
- Att i ett startskede kanalisera frivilliga krafter.

Samordnaren deltog i gemensamma möten med aktivitetsgrupp på boendet och ideella föreningar ex Röda korset och kyrkor. Exempel på aktiviteter som anordnas är språkcafé, svenskundervisning, aktiviteter för barn och unga, simundervisning mm.

En hemsida med information och möjlighet att ställa frågor startades i kommunens regi och under de första månaderna kom det mycket frågor från allmänheten. Migrationsverket ställde upp och hjälpte till med svar på de frågor som var deras ansvar.

Samverkan efter beslutet om asylboende och vid uppstart av asylboendet har fungerat mycket väl mellan aktörerna.

Den gemensamma ansatsen och en gemensam vilja att göra bra, utifrån både invånarperspektiv och asylsökandeperspektiv vid start bedöms har medfört

att det att mottagandet av asylsökande och boendet varit mer positivt än negativt hos invånarna i kommunen.

Lärdomen utifrån nuläge med svårigheter med kommunplacering och anknypningsinvandring är att kommunen redan från start måste vara mer proaktiv i planering av kommunmottagande specifikt gällande bostadsfrågan och sysselsättning. Fokus i samverkan i startskedet blev information/dialog och samverkan på en övergripande nivå och genomförande gällande kommunens skyldigheter att anordna skol- och förskola på asylboendet. Tidigare samverkan mellan Migrationsverket, Arbetsförmedling och Socialnämnd kring framtida kommunplacering skulle varit ytterligare en viktig del i startskedet.

Ett initiativ finns idag hos Fyrbodals kommunalförbund för att samordna insatser gällande bostäder och sysselsättning.

4.5 Proportionerlig och förutsägbar ersättning

Kommunen delar uppfattningen om att modellen för ersättning behöver bli enklare, mer förutsägbar, differentierad och att en bortre gräns på två år inte motsvarar behoven. Detta behöver utredas vidare.

4.6 Rättvisande jämförelser

Det är svårt att göra kommunjämförelser för flyktingmottagande, men förslagsställarnas intention att eftersträva rättvisande resultatjämförelser är god.

5 Avslutning

Kommunen har inget att invända mot texten.

6 Goda exempel

Att lära av varandras goda exempel är viktigt. Ett förslag är en hemsida där goda erfarenheter och lärdomar utifrån dessa kan delas.

Nina Schmidt
Tf utvecklingschef

Kommunstyrelseförvaltningen

Maria Tapper Andersson
Avdelningschef IFO

Socialförvaltningen